

Protokoll fört vid besök hos Kriminalvården, häktet Uddevalla, den 24-26 januari 2012

Inledning

På uppdrag av chefsjustitieombudsmannen Cecilia Nordenfelt besökte enhetschefen Sven-Åke Jansson, tillsammans med biträdande enhetschefen Gunilla Bergerén och föredraganden Lars Olsson, den 24-26 januari 2012 Kriminalvården, häktet Uddevalla.

Parallellt med besöket genomfördes också ett besök vid Polismyndigheten i Västra Götaland, polisstationen i Uddevalla (dnr 394-2012).

Bakgrund

Justitieombudsmännen har enligt lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO-instruktionen) tillsyn över dem som utövar offentlig verksamhet för att tillse att dessa följer lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. JO:s tillsyn omfattar bl.a. Kriminalvården. Ombudsmännen ska särskilt tillse att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet iakttar regeringsformens regler om saklighet och opartiskhet och att medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter respekteras i den offentliga verksamheten.

Av 5 a § i JO-instruktionen framgår att justitieombudsmännen därutöver fullgör de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Syftet med det fakultativa protokollet är att upprätta ett system för regelbundna besök som genomförs av oberoende internationella och nationella organ på platser där personer hålls frihetsberövade, för att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Besökets genomförande

Besöket, som var oanmält, inleddes kl. 16.35 den 24 januari med att JO:s medarbetare togs emot av kriminalvårdaren AA. Häktet förevisades vid en rundvandring. JO:s medarbetare samtalande därpå med personal vid häktet. Dagen därpå genomfördes ytterligare samtal med personal och med intagna.

Besöket avslutades med en sammanfattande genomgång av gjorda iakttagelser och vad som framkommit vid samtalen med intagna och personal. Vid genomgången närvarade kriminalvårdsinspektören BB, chef för häktet.

lakttagelser m.m. vid besöket

Organisation

Sammanfattningsvis framkom följande vid besöket. Häktet Uddevalla har totalt 44 platser fördelade på två avdelningar: restriktionsavdelningen (A) och gemensamhetsavdelningen (B) med 20 platser vardera. Det finns också fyra transportceller som vid behov kan omvandlas till bostadsrum. Häktet tar emot både män och kvinnor. Ett av bostadsrummen på A-avdelningen är anpassat för intagna med särskilda behov och två av bostadsrummen har en låsbar dörr mellan sig. Företrädesvis placeras gifta par där men nattetid är dörren mellan rummen alltid låst. Det finns också en observationscell och en cell för bältesläggning.

Avdelningarna låses upp kl. 7.30. Inlåsnings påbörjas kl. 16 och avslutas senast kl. 18. Därefter får de intagna ringa på om de vill ha kontakt med personalen.

Bemötande och bemanning

I denna del antecknas inledningsvis följande. Vid sitt besök i Sverige i mars 2008 uppmärksammade FN:s underkommitté för att förebygga tortyr (Subcommittee on the Prevention of Torture, SPT) att häkten bör tillse att lämplig bemanning finns vid alla tider dygnet runt både för övervakning av intagna men också för att säkerställa att man kan organisera det dagliga arbetet så att det uppfyller behoven för både personal och intagna (rapporten från SPT:s besök i Sverige återfinns på www2.ohcr.org/english/bodies/cat/opct/spt_visits.htm).

Dagtid är 17 kriminalvårdare i tjänst. Nattetid är två kriminalvårdare i tjänst varav en alltid bemannar centralvakten. Centralvakten är bemannad dygnet runt. Då det alltid ska vara minst två som öppnar en celldörr nattetid begärs handräckning av polis om ett bostadsrum behöver öppnas.

Sammanfattningsvis framhöll både intagna och personal att stämningen på häktet är bra. De intagna som JO:s medarbetare samtalade med uppgav att personalen är intresserad och arbetar aktivt för de intagnas välmående. Det framkom inga uppgifter om våld, trakasserier eller förnedrande behandling från personalens sida.

Det uttrycktes en oro bland personalen om att det bärbara larmsystemet inte fungerat på flera år. Vidare uttryckte flera bland personalen en otillfredsställelse med att det finns konflikter i regelsystemet. Det gäller främst reglerna för när ett bostadsrum kan öppnas nattetid och att man inte kan klara den uppgiften med egen bemanning utan är beroende av polisen. Det har förekommit att det dröjt innan polisen haft möjlighet att bistå med handräckning.

Inskrivning och information till intagna

Inskrivning i häktet sköts dagtid av vårdare. På kvällstid är en vakt från polisarresten med under inskrivningen. Den intagne får ett informationsblad med rutiner. Suicid-screening genomförs alltid innan den intagne får gå till sitt bostadsrum. De handling-

ar som upprättats i samband med inskrivning lämnas sedan till centralvakten som har till uppgift att lägga in all information om den intagne i Kriminalvårdens klientadministrativa system (KLAS).

Bostadsrum och gemensamma utrymmen

Bostadsrummen har väggfast standardutrustning samt en plaststol och toalett. På avdelningarna finns duschar, motionsrum och ett advokatrum som nås från båda avdelningarna. Det finns två besöksrum varav ett för bevakade besök samt ett som är anpassat för besök av barn men som även kan omvandlas till bostadsrum om behov uppstår.

Kost

Måltiderna serveras på fasta tider frukost kl. 8.00, lunch 12.00 och middag börjar serveras 15.30. Maten lagas på häktet. Vid samtal med intagna framkom att maten är varierad och smakar mycket bra.

Möjlighet till daglig utomhusvistelse

Det finns fem stycken små rastgårdar på taket för intagna med restriktioner och en stor gemensam rastgård för övriga. Som mest får tolv intagna vistas samtidigt på den gemensamma rastgården. En intagen ledsagas av en kriminalvårdare upp till rastgården via en trappa som är kameraövervakad. Övervakning och uppsikt av de intagna sker från en vaktkur som bemannas av en person. Högtalare och mikrofoner är uppsatta för att kontrollera att samtal inte förs mellan de mindre rastgårdarna.

Dörren till rastgården öppnas manuellt. Metalljalousier dras ner för att förhindra insyn mellan de intagna. Den gemensamma rastgården har värmeslingor i golvet så att snö smälter undan samt bordtennisbord, basketkorg och bänkar. Regnskydd finns, jackor, mössor, strumpor och ytterskor lånas ut vid behov.

Rastgårdarna gav ett smutsigt och nerslitet intryck.

Sysselsättning

Det finns två personal som på heltid under vardagar är ansvariga för verksamheten på gemensamheten. Som mest kan tolv intagna vistas där samtidigt. Gemensamheten tar emot intagna i två grupper under dagen och är öppen mellan kl. 9.00 och 15.30. När det finns extra personal att tillgå delas de intagna upp i mindre grupper. Det finns ett allrum med tv och kök, motionsrum med bland annat bordtennisbord, motionscyklar, crosstraining och duschar. Periodvis kan det finnas paketeringsjobb och celljobb. Även kvinnor får delta i verksamheten på gemensamheten. Ibland kan även intagna med restriktioner vistas i gemensamheten i mindre grupper om tre till fyra personer efter godkännande av berörd åklagare.

Det finns ett stort bibliotek som är öppet för intagna på gemensamhetsavdelningen under hela dagen. Intagna med restriktioner kan skriva upp sig på en lista på morgonen om de önskar besöka biblioteket. Sedan något år tillbaka finns inte längre någon skolverksamhet i häktet på grund av bristande resurser.

En präst från Svenska kyrkan, en frikyrkopastor samt en imam besöker häktet varje vecka.

En uppsökare från frivården Vänersborg besöker häktet regelbundet. Utöver detta erbjuds intagna besök av bl.a. Röda Korsets besöksgrupp.

Hälso- och sjukvård

Häktet har en sjuksköterska som tjänstgör dagtid på vardagar. Enligt sjuksköterskan träffar hon nyintagna samma dag som de tas in eller dagen efter. För den som tas in en fredag kan det dröja till måndagen. Därutöver har man en läkare som tjänstgör i häktet en dag i veckan. En intagen kan skriftligen begära att få träffa sjuksköterskan. Det är sjuksköterskan som avgör vem som ska få träffa läkare.

Vid samtal med några intagna uppgav vissa att det dröjt en vecka eller mer innan de träffat sjuksköterska för ett ankomstsamtal.

Avslutande genomgång

JO:s medarbetare redogjorde för vad som framkommit vid besöket.

Vad gäller bemanningen nattetid uppgav häktet att om det uppstår särskilda behov nattetid så finns det instruktioner om att rädda liv alltid går före andra föreskrifter. Resurserna idag är desamma som 1995 och det finns flera häkten som har motsvarande rutiner och bemanning. Ett nytt larmsystem har upphandlats och ska vara i drift om fyra månader.

Vid protokollet

Gunilla Bergerén

Sven-Åke Jansson

Jag har tagit del av protokollet. Vad som framkommit föranleder ingen åtgärd från min sida.

Cecilia Nordenfelt

2012-04-18